Fennin zafere yardımı

Radyo harbi

Fransa meydan muharebesinde Alman istasyonlarının mütemadiyen yaptığı neşriyat, nihayet ordunun bütün kuvvei maneviyesini sıfıra indirmiştir

Bu harbde kullanılan yeni ve gizli silâhlar, hiç şüphesiz, zannedildiğinden ve inandırılmak istendiğinden çok daha azdır. Gerçi, yeni silâhlar kullanılmadı değil, fakat bunlar hakiki ihtira eserleri olmaktan ziyade, askerî hedeflerde kullanılmaları esas olmıyan vasıtalar ve usullerdir. Alman tekniğinin karakteristik noktalarından biri de budur. Alman zimamdarları, muazzam ve kuvvetli Alman harb mekanizmasını vücude getirmek için, akla gelen bütün vasıtaları, bütün aletleri, hatta harbe en az elverişli olanlarını bile kullanmışlardır.

Radyo, «sinir harbi» nin en mükemmel silâhlarından biri olarak bu suretle kullanıldı. Yakın zamana gelinceye kadar henüz bahsedilmiyen bu harb baruta ve topa muhtac olmıyan bir harbdir.

Hücumdan evvel topçu hazırlığı neyse, muhasamattan evvel başlayan sinir harbi de odur. Harb başladıktan sonra da, sinir harbi bir istinad silâhı haline gelmekte, muhariblere, silâhsız ve devamlı bir yardım temin etmek tedir. Düşmanın mukavemet arzusunu, manevî kuvvetini, geniş gedikler açarak kırar, düşmanda bir emniyetsizlik, endişe, asabiyet havası yaratarak, paniğe daha müsaid bir vaziyet ihdas eder. Hulâsa, bu yeni metod, harb usulleri meyanında değil, harb hileleri meyanında zikredilmek iktıza eder.

Sinir herbinin, müteaddid ve muhtelif vesaitle dolu bir cepanesi vardır ki, radyo, bunların en başında gelir.

Üçüncü Reich müstesna olmak üzere, bütün Avrupa, radyonun siyasi sahada görebileceği hizmetlere, uzun müddet kıymet ve ehemmiyet vermemiştir.

Almanyada ise, bilâkis, radyo neşriyatı, 1933 senesinden itibaren devlet eline geçmişti. Propaganda üstadları, bu kuvvetli vasıtayı, derhal büyük bir meharetle kullanmağa başladılar. Bütün programlar, devlet noktai nazarına göre tanzim edildi ve en ufak teferruatına kadar dahilî ve haricî propaganda icabatına uyduruldu.

Almanya, radyonun kuvvetini ve harice yapılan neşriyatın bir memleket için arzettiği tehlikeleri o kadar iyi anlamıştı ki, bu gibi neşriyatı dinlemeği derhal yasak etmiş ve hilâfına hareket edenler hakkında şiddetli cezalar tatbikına karar vermişti.

Fransa meydan muharebesinin son günlerinde cereyan eden vukuat, radyonun nekadar mühlik bir silâh olabileceğini, feci bir şekilde ispat etmiştir. Gizli istasyonların her gece yaptıkları faaliyet neticesinde icra ettikleri bozguncu tesir ve gerek Fransız istasyonlarının gerek düşman istasyonlarının verdikleri resmî mağlûbiyet haberlerinin, Fransız ordusu üzerinde yaptığı aksülâmel hakkında fikir edinmek müşküldür. Hakiki millet dostları olduklarını iddia eden gizli istasyonlar sayısızdı. Her defasında başka dalga uzunluğile neşriyat yapan bu istasyonlar, türlü türlü isimlerle havayı bulandırıyorlar, oparlörler etrafına toplanıp dinleyen askerleri şüphe ve tereddüd içinde bırakıyorlardı.

Buna, şu küçük hâdiseyi de ilâve etmek lâzımdır. Bazı Alman istasyonları, sureti mahsusada Fransızlar için yaptıkları neşriyatta, doğrudan doğruya, ismini söyleyerek filân veya falan şehir ahalisine, samimî bir lisanla hitab ediyorlar, onların günlük hayatından bahsediyorlardı. Söyledikleri sözler, gizli kalması icab ettiği halde, düşmanın istihbar kuvvetinin fazlalığını anlatacak şekilde açığa vurulan hâdiselerdi.

***

Radyo, en büyük tesirini, filhakika nazariyeler, fikirler telkin etmek maksadile, alelâde propaganda şeklinde yapmış değildir. Askeri haberlerin ve resmî tebliğlerin doğrudan doğruya neşri, daha bariz bir bozgun tesiri yapmıştır. Sivil ve asker, bütün Fransızların, orduya, istihkâmlara ve silâhlara büyük bir itimadı vardı. Daha büyük taarruz başlar başlamaz. Alman radyosu, her akşam, yeni Alman tekniğinin üstünlüğünü idda, teyid ve ispata koyulmuştu. Müttefik kıtaat, bulundukları mevzide, düşmanın, muvaffakiyetlerini anlatan hususî neşriyatını dinliyorlardı. Her defasında, bu kıtaat, bu haberlerin kendi istasyonları tarafından tekzib edileceğini umuyorlardı. Fakat her defasında, Fransız umumî karargâhı, tekzib yerine teyid eden neşriyat yapıyordu. Böyle böyle, son haddine kadar gerilen sinirler nihayet bütün mukavemet kabiliyetini kaybediyor, cesaretler kırılıyor, ma neviyat mahvoluyordu.

Nihayet, bizzat Fransız radyosu, Parisin tahliye edildiğini ve Maginot hattına gedik açıldığını haber verdi. Cephenin hemen her tarafına aynı dakikada yetişen bu haberler, orada umumî bir yeis uyandırmış, efradın mukavemet kuvvetini hemen tamamen akamete uğratmıştı.

***

Zaferi, tek başına, elbette radyo kazanmış değildir. Fakat şurası da muhakkak ki, radyo Fransa seferinin süratle neticelenmesinde amil olmuştur. Bu muharebenin bu kadar çabuk neticelenmesinde, ikna edici ve fasılasız bir propaganda ile çalışan, düşmanın birbirini takib eden muvaffakiyetlerini derhal haber vererek manevî kuvveti kıran bu yeni silâhın tesiri pek büyüktür. Maamafih, dalgaların tesirini kolaylaştıran muharebenin cereyan tarzile Fransanın dahilî şeraitini de unutmamak lâzımdır.

Bir kere daha görüyoruz ki, kuvvetli kalmak isteyen milletler, manevî kuvvetlerini mütemadiyen artırmak ve bilhassa, en fena haberleri bile cesurane ve yılgınlık duymadan karşılamak mecburiyetindedirler.

(Gazette de Lausanne'dan)

Doğru değil mi?

Kazinolarda ihtikâr devam ediyor

Teessüfle görüyoruz ki İstanbul şehrinde ve sayfiye yerlerindeki kazinolarda ve lokantalarda ihtikâra mâni olmak teşebbüsü, komisyonların mesaisi, sınıflara taksim, ayrı ayrı listeler tanzimi işleri boşuna sarfolunmuş emeklerdir. Lokantaların, eğlence yerlerinin sahibleri ve garsonları hâlâ bildiklerini okumakta devam ediyorlar. Misal mi isteyorsunuz, işte! Taksim Şehidmuhtar caddesi 22 numarada kariimiz F. M. Ekonom yazıyor:

«Geçen gün Büyükadadaki Tilla kazinosuna gittim. Bu kazinoda Belediyenin tasnifine nazaran meşrubatın çalgısız zamanlarda 15 ve çalgılı zamanlarda 25 kuruş olması lâzım. Fakat ailem erkânile beraber yediğimiz dondurmaların, pastaların beherine kırkar kuruş aldılar. Vaziyeti tespit için istediğim puslayı da hiç çekinmeden verdiler. Mektubumla birlikte gönderiyorum.

Sonra Belediye son kararile birinci sınıf lokantalar için tabldot mecburiyeti koymuştu. Gene Adada tabldot bulmak için Akasya, Selekt, Splandit lokantalarını dolaştım. Henüz yemek vakti geçmemiş olduğu halde «Bitti!» cevabını aldım.»

Bir başka misal. Karilerimizden Askerî Tıbbiye okulu inzibat subayı Yüzbaşı Mazhar İzer yazıyor:

«Temmuzun yirmi ikinci günü akşamı Tepebaşındaki «Halk» bahçesine gittim. Burada eskiden meşrubatın fiatı kırk kuruş iken o akşam programa ilâve edilen bazı yeni numaralar dolayısile 70 kuruşa çıkarılmış. Fakat caz şefi Gregor havanın yağmurlu olması dolayısile o numaraların gösterilemiyeceğini bildirdi. Buna rağmen kazino idaresi bütün müşterilerden parayı yapılan zamlarla ve 70 kuruş üzerinden aldı, Hesab puslasını mektubuma leffen takdim ediyorum.»

Karilerimizin hiç bir tevil kabul etmiyecek şekilde tespit eylemiş oldukları bu vaziyet karşısında ya Belediye, otoritesini muhafaza için, işi eskisi gibi serbest bırakmalı, her müessese işine geldiği tarzda hareket etmeli; yahud bu ve emsali yerleri adamakıllı mütenebbih olacakları şekilde cezalandırmalıdır; diyoruz,

Doğru değil mi?

Evkaf dul ve yetimlerinin maaşı derhal veriliyor

Evkaf veznesinden maaş alan emekli, dul ve yetimlerin üç aylık maaşlarının yüzde yirmi beş zamlarile birlikte verilmemesi, bazı haklı şikâyetleri mucib olduğunu yazmış ve bu hususta alâkadarların dikkat nazarını çekmiştik. Öğrendiğimize göre Vakıflar umum müdürlüğü emekli, dul ve yetimlere aid maaş zamlarının derhal ödenmesi için İstanbul Vakıflar başmüdürlüğüne tebligatta bulunmuştur. Bordrolar hazırlanmış olduğundan zamların yarından itibaren tediyesine başlanacaktır.

İhtikâr mı? değil mi?

Dün ihtikârdan suçlu iki mazunun muhakemesine bakıldı

Limon ihtikârı yaptığı iddiasile İstanbul sekizinci asliye ceza mahkemesine gönderilen Tünelbaşında çalışan manav Nesim Kastonun muhakemesine, dün başlanmıştır.

Millî korunma kanununun 31, 32, 53, 59 ve 66 ncı maddelerine göre muhakeme edilen manav hakkındaki son tahkikatın mevkufen icrası lâzım geldiğinden, kendisi, celse açılır açılmaz tevkif edilmiştir. Üç kuruşluk limonu beş kuruştan satmak istediği, bu suretle haklı sebeb olmadan fiat yükseltmeğe teşebbüs ettiği ve limon faturası muhafaza etmediği iddia olunan Nesim Kaston, mahkemede şöyle demiştir:

«— Ben, haziranın yirmisinde Halden beheri dört kuruşa elli tane limon satın almıştım. Bunu dört buçuk, beş kuruştan sattımsa da, gazetelerde limonun kat'î fiatı üç kuruş olduğu yazıldıktan sonra, ben de fiatı üç kuruşa indirdim. Dükkâna kıyafet tebdilile gelen memurlara istedikleri limonun tanesi beş kuruş olduğunu söyleyen ben değilim, küçük oğlum Şavuldur. Çocuk aklı, ne bilsin!»

Hâkim Cemil, muhakeme edilen manavın elli limonu satın aldığı adamla memurların ve küçük Şavulun mahkemeye çağırılmalarına karar vererek, muhakemenin devamını, yirmi dokuz temmuz pazartesi on dörde bırakmıştır.

Bir demir meselesi

Demir ihtikârı yaptığı iddia ve mevkufen muhakeme edilen tüccardan Baki Tezcanın muhakemesine, İstanbul yedinci asliye ceza mahkemesinde dün devam olunmuştur. Mahkemece bazı yerlerden sorulan şeylere cevab gelmediğinden, muhakeme kalmıştır.

İmtihanların neticesi tesbit edildi

İlk mekteblerden bu sene 7894 talebe mezun oldu

Maarif müdürlüğü, bu sene İstanbulun 16 kazasındaki ilkmekteblerde, birinci ve ikinci devrelerde imtihanlara girmek suretile mezun olan talebe miktarını tespit ederek Maarif Vekâletine bildirmiştir. Buna göre son sınıflarda mevcud 9801 talebeden 7894 ü mezun olmuş, 1907 si de sınıfta kalmıştır.

Ortamekteb müdürleri, mıntakalarından mezun olan ilkmekteb talebesinin adedine göre, mekteblerinde tertibat almaya başlamışlardır. Bütün hazırlıklar ağustosun ilk haftası içinde bitirilecek ve yeniden açılacak şube miktarı da tespit edilerek Maarif Vekâletine bildirilecektir.

Manifaturacılar arasındaki ihtilâf

Fiatların tespitinde çıkan vaziyetin Ankarada halline çalışılacak

Manifatura fiatlarının tespiti ve azamî kâr hadlerinin tayini sırasında ortaya çıkan vaziyet dolayısile Mıntaka Ticaret müdürü Avni Sakman'dan sonra Manifatura İthalâtçıları Birliği reisi Remzi Avunduk da Ankaraya gitmiştir.

Diğer taraftan öğrendiğimize göre Manifaturacılar cemiyetinden de Ankaraya bir heyet gönderilmesi mukarrerdir.

Manifatura işlerile alâkalı bir «Manifatura İthalâtı Tacirleri Birliği» vardır ki burada seksen kadar ithalâtçı kayıdlıdır. Manifaturacılar cemiyetinde ise manifatura ticaretile uğraşan 250 kadar tacir azadır. Ortaya sürülen iddiaya göre Manifatura İthalât Tacirleri Birliği Fiat Murakabe komisyonile doğruca temasından istifade ederek bütün kârı ithalât tacirlerine inhisar ettirmiştir. Filhakika komisyon yalnız ithalât tacirleri ve perakendeciler için kâr vermektedir. Aradaki diğer tacirlere kâr kabul edilmemiştir. Bunun için İthalât Birliği haricinde bulunanlar Ankaraya giderek vaziyeti Vekâlete arzetmeği münasib görmektedirler.

MÜTEFERRİK

Üçüncü Genel Müfettiş şehrimizde

Dahiliye müsteşarlığından Üçüncü Genel Müfettişliğe tayin olunan Nazif şehrimize gelmiştir, Üçüncü Müfettiş, Cumhur Reisimiz İsmet İnönüne tazimat arzettikten sonra yeni vazifesine hareket edecektir.

Yakub Kadri Kara Osmanoğlunun bir tavzihi

Şehrimize geldiğini yazdığımız, Holanda elçimiz Yakub Kadri Karaosmanoğlundan dün şu mektubu aldık:

«Dün sabah trenden inerken iki gazete muhbiri ve birkaç fotografçı etrafımı aldılar. Eski bir gazeteci sıfatile hatırlarını kırmak istemedim ve resmî vaziyetimin müsaade ettiği nispette hepsini memnun etmeğe çalıştım. Fakat dün akşamki gazetelerin bir tanesile bu sabahki gazetelerin bazısında gördüm ki, hiç söylemediğim sözler bana atfedilmiştir. Meselâ:

1. Talebelerimizin pek perişan ve başıboş bırakıldığı,

2. La Haye şehrinin tahrib edildiği,

3. Berlinin İngilizler tarafından müthiş bir surette bombardıman edildiği...

Holandanın işgalindenberi her tarafla muhabere kesildiği için şu veya buradaki talebelerimizin halinden haberdar olmam şöyle dursun harb sahası dışındaki en yakın akrabamdan bile malûmat alamıyordum. Şu halde Fransada ve Belçikada bulunan Türk talebelerine dair her hangi bir malûmat edinmem büsbütün imkânsızdır.

Holandada yarıdan yarıya tahrib edilen şehir La Haye olmayıp herkesin bildiği gibi Rotterdamdır.

Berlinde kaldığım bir hafta zarfında ne bir tayyare gürültüsü, ne de bir bomba sesi işittim.

Hatıra gelebilecek her türlü nahoş polemiğin önüne geçmek için bu noktaların tavzihini muhterem gazetenizden rica ederim.»

ADLİYEDE

Sahte bono tahkikatı

Sahte mübadil bonosu tahkikatı işi, mahkemeye verilmiştir. Bu işin birinci safhasında tevkif edilen Nihadla daha bir çok kişinin muhakemesine, yakında ikinci Ağırcezada başlanacaktır.

Mahkemeye verilen bu işten başka, mübadil bonosu sahtekârlığında ikinci safha olmak üzere de tahkikat yapılıyordu. Bu safhada Nihadın akrabasından İbrahim hakkında gecende tevkif müzekkeresi kesilmişti. Dün de Kâzım adlı biri tevkif edilmiştir. Bu tahkikat, henüz devam halindedir.

ECNEBİ MEHAFİLDE

İkamet tezkereleri

Şehrimizdeki ecnebilere yeni ikamet tezkereleri verilmesi kararlaştırılmıştır.

Emniyet müdürlüğü, bu işe ağustosun ikinci pazartesi günü başlıyacaktır. İzdiham olmaması için ilk gün 1 numaradan 1500 numaraya kadar olan ikamet tezkereleri değiştirilecektir. Müteakib günlerde de bin beş yüz numaraya bakılacaktır.

LİMANDA

Bir Türk gemisi Portsaide gidecek

İthalâtçılarımız tarafından evvelce siparisi yapılmış olan mallardan bir kısmı harbin Akdenize sirayeti üzerine Portsaid limanında kalmış bulunuyordu. Bunlar arasında kalay, kahve, kanavice, kına gibi maddeler de vardır. Bu malların limanımıza getirilmesi için bir Türk gemisinin Portsaide gitmesi takarrür etmiştir.

Siyasî icmal

İngiltere - Almanya

Harbe nihayet verilmesi hakkında Hitler'in son yaptığı teklife İngiltere namına Hariciye Nazırı Lord Halifaks telsizde söylediği nutukla cevab verdi. İngiliz devlet adamı bu teklifi müspet bulmamıştır. Hitler'in İngiliz İmparatorluğunu imha etmeği tasmim etmemiş bulunduğunu söylediği halde harbe nihayet verecek sulhun adalet esasına müstenid olmasına dair nutkunda bir şey söylemediği gibi her milletin mukadderatına kendisinin sahib olmasından bahseylemediğini teklifin müspet bulunmadığına delil getirmiştir.

Bu sözlerle İngiliz Hariciye Nazırı sulhu esas itibarile reddetmemişse de Hitler'e atfeylediği emel ve niyetleri ve Avrupanın karasındaki hakimiyeitni İngiltere için kabule şayan bir anlaşmaya asla müsaid bulunmadığını anlatmıştır.

Hitler'in söylediği nutkun hakiki gayesi Amerika Müttehid Hükûmetleri cumhuriyeti efkârı umumiyesine ve alelûmum Amerikanın üç kıt'asındaki yirmi bir devletin siyasetleri üzerine Almanyanın lehine tesir yapmaktı. Lord Halifaks'ın nutkundaki başlıca gaye dahi Amerikalıları İngiltere tarafına celb ve yardımlarını temin etmek bulunmuştur. Dindarlıklarile maruf Amerikalıların dini hislerine ehemmiyetle müracaat edilmiştir.

Lord Halifaks demiştir ki: «Amerikan vatanının temelleri bizim vatanımızın temelleri gibi dinin talimi ve Allaha imandır. Büyük Amerikan milletinin zaferimiz için heyecanla dua eylediğini yakından bilmemizden cesaret alabiliriz.»

Avrupanın bugünkü vaziyetinde hakem olabilecek ve tavassutta bulunacak yegâne büyük devlet Amerika olduğuna göre her iki taraf da bu memleketin efkârı umumiyesini memnun etmeğe çalışıyor. Amerikanın askeri ve maddi yardımından ne Almanya endişe ediyor, ne de İngiltere büyük bir şey bekleyor. İngiliz donanması açık denizlerde zaten tefevvuku haiz bulunduğundan Amerikanın harbe girmesi denizdeki kudretine fazla bir şey ilâve edecek değildir. Büyük Britanya gibi iki yüz elli bin kilometre murabbaı gibi mahdud bir sahayı müdafaaya kırk beş milyon İngiliz kâfi geleceğinden Amerikan askerinin ihracına hacet yoktur.

Lâkin Amerikanın bir tarafı mutlak surette tutmasının manevî cihetten büyük kıymeti vardır. Bunun için gerek İngiltere gerek Almanya Amerikan efkârı umumiyesi üzerinde tesir yapmağa ve bu suretle yeni cumhur reisi intihabında Avrupa işlerinden uzakta kalıp kalmamağı iltizam edenlerin iş başına gelmelerine yardım etmeğe çalışıyorlar.

Söylenen nutuklar harbin İngiltere ile Almanya arasında büyük boğuşma başlamazdan evvel sulh ile neticeleneceğine hizmet edecek değildir. Boğuşmanın nasıl başlayacağı da meçhuldür. Büyük Britanya adasına hücumdan evvel Akdenizdeki İngiliz donanmasının ve bahri tefevvuku meselesinin halli için Almanyanın tahtelbahirleri ve hava kuvvetleri ve teknik yardımlarile çok ciddi muharebelerin yapılacağına da intizar olunabilir. Yahud yıpratma harbi tahliyesi takib edilerek uzun müddet umumi hücumlar yapılmıyacaktır. Şimdilik vaziyette bir değişiklik yoktur demektir.

Muharrem Feyzi TOĞAY

Feci bir kaza

Lâstik fabrikasında dün beş kişi yaralandı

Dün öğleüzeri Eyübdeki lâstik fabrikasında iki kişinin muhtelif yerlerinden tehlikeli surette ve üç kişinin hafifçe yanmalarile neticelenen feci bir haza vukua gelmiştir.

Bahariye caddesinde lâstik fabrikasının kazanlarından birinin ağzı açık kalmış, yağlı ve yakıcı bir maddeyi ihtiva eden bir nevi boya taşarak büyük bir gürültü ile parlamıştır.

Bu sırada kazanın civarında bulunan fabrikanın teknik âmiri İsak ve işçilerden İbrahim el ve ayaklarile vücudlerinin muhtelif yerlerinden tehlikeli surette yanmışlardır. Bunları kurtarmağa koşan fabrika memurlarından Sudi Düzkaya, idare müdürü Kâmil Kızılkaya ve işçilerden Raif de muhtelif yerlerinden yanmışlardır.

Vak'ayı müteakib yaralılar tedavi altına alınmış ve hâdise hakkında tahkikata başlanmıştır. İsakla İbrahimin vaziyetleri tehlikelidir.

MAARİFTE

Her mektebe bir kütübhane

Mekteb muallimlerinin ve talebelerinin derslerine aid tetkiklerde bulunabilmeleri imkânlarını temin etmek üzere her mektebde muhakkak birer kütübhane bulunması için Maarif Vekâleti alâkadarlara tebligat yapmıştır.

Kısa Haberler

★ Maliye Vekili Fuad Ağralı, Nafıa Vekili General Fuad Cebesoy Ankaraya dönmüşlerdir.

★ Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün Yalovadan İstanbula inerek Eminönü meydanındaki inşaatı tetkik etmiştir.

★ Belediyenin açtığı yeni halk hamamları çok rağbet görmektedir. Son bir hafta zarfında bu hamamlarda 1[illegible] bin kisi yıkanmıştır.

Kesik başın esrarı

Tahkikatı bir aydanberi devam eden cinayetin failleri bulundu

Bir ay evvel Merdivenköyü civarında tarlalar arasında başı göğdesinden ayrılmış, muhtelif yerlerinde bıçak yaraları olan bir cesed bulunmuş ve bunu müteakib bir kaç gün sonra da toprağa gömülü kesik baş meydana çıkarılmıştı.

Devamlı tahkikat neticesi, bu cinayetin esrarı tamamen aydınlanmış bulunmaktadır. Bu feci cinayete kurban giden maktulün temizlik amelesinden Fatsalı Mevlûd olduğu ve parasına tamaan katledildiği tespit edilmiştir.

Bu feci cinayeti işledikleri tahkikat neticesi anlaşılan Kastamonulu Mustafa ile dayısı Cevizoğlu Şükrü adlarında iki kişidir.

Tahkikat devam ederken Rasime adında bir kadın müddeiumumiliğe bazı ihbarda bulunmuştur. Bu ihbar üzerinden tahkikat derinleştirilmiş; sorguya çekilen Şükrü ve Mustafa uydurma bir ifade vermişlerdir. Şükrü ve Mustafa tahkikat cephesine tamamen aykırı ifadelerini müteakib Kastamonuya gitmek üzere müsaade istemişlerdir.

Bunlara müsaade verilmiş, fakat oradaki bütün hareketleri de sıkı bir kontrol altına alınmıştır. Her ikisinin de Kastamonuda fazla para sarfettikleri görülmüş, bu sefer ikinci bir sorguya daha çekilmişlerdir. Bu sorguda Şükrü ve Mustafa suçlarını tamamen itiraf ederek Mevlûdu parasına tamaan öldürdüklerini söylemişlerdir.

Şüpheli 2 ölüm

Her ikisinin de kalb sektesinden vefat ettiği anlaşıldı

Şüpheli görülen iki ölüm etrafındaki tetkikat ve tahkikat bitmiştir.

Bir kaç gün evvel Zincirlikuyuda Kirkorun harmanında bulunan ve kırk, elli yaşlarında bir zata aid olduğu tahmin edilen cesedin hüviyeti teşhis olunmuştur. Ölen, İstanbul Belediyesi Evrak muhasebesi bürosunda memur Sadık Budaktır. Kendisi, eski İstanbul valilerinden Haydarın damadıdır. Kırda gezinirken kalb sektesinden öldüğü şeklinde rapor verilmiştir.

Gene aynı günde, Beyoğlunda Asmalımeşcidde Sofyalı sokağında Nikıtiç apartımanında oturan eski «Viyana», yeni «Spor» birahanesi müdürü Giridli Cezmi, odasında ölmüş olarak bulunmuştu. Zehirlenmiş olması ihtimali düşünülerek cesedi Morga kaldırılarak bu zatın da, kalb sektesinden öldüğü şeklinde rapor hazırlanmıştır.

Adliye hekimi Enver Karan, her iki cesedin de gömülmesine ruhsat vermiştir.

İKTİSAD

Turhan Boray İzmire gidiyor

Basra yolunu ve Hindistanla cenubî Asya ve Uzakşark memleketlerile ticaretimizi tetkik için Ticaret Vekâleti tarafından Hindistana gitmesi takarrür eden Standardizasyon müdür muavini Turhan Boray dün de şehrimizde tetkiklerine devam etmiştir. Turhan Boray bu gün İzmire gidecektir.

Basra yolile gelecek eşyanın İstanbul gümrüklerinde gümrüklenmesi muvafık görülmektedir.

Barsak ihracatcıları

Barsak ihracat tacirleri dün bir toplantı yaparak aralarında bir birlik yapmanın münasib olup olmıyacağını tetkik etmişlerdir. İçtima sonunda birlik yerine bir merkez komitesi kurulmasına ve bunun Ticaret Vekâletine arzına karar verilmiştir.

Küçük hikâye

Bursadan dönüş

Hadiye Iclâl

Mudanyadan kalkan Trak güverte - sinde benden biraz ötede oturuyorlardı.

Ufukta, serince bir yaz akşamının kızıllığı gitgide koyulaşıyor ve kararıyordu. Güneş, yeryüzünde kendisine hiç bir mevcudun rakib olamıyacağı kadar azamet ve haşmetle batmasına rağmen gene gönüllere hafif bir ıstırab ve hüzün serpmekten geri kalmıyordu. Arkamda ne bir sevgili, ne de samimî bir dost bırakmadığım halde gene kederli ve müteessirdim.

Kenardaki kayalar ve kumsallar, zihnimde değil, gözlerimde bile bir iz, bir hatıra bırakmadan hızla kayıp kayboluyorlardı. Canımın sıkıntısından bir aralık kalkıp baş tarafa doğru bir gezinti yaptım. Herkeste de benim gibi bir halsizlik, bir yorgunluk vardı. Sıralara, koltuklara yaslanmış kadınlar ve erkekler ya uyulayorlar, yahud da gözleri açık rüya görüyorlardı. Tekrar geldim, yerime oturdum. Etraf çok tenha idi. Uzakta çocuklu bir aile, öteki kısma geçilecek yerin sağında yaşlı bir karı koca.. İhtiyarsız nazarlarım gene en yakinimde olanlara takıldı.

Kadın, pek genc değil, fakat güzeldi. On yaş daha az görünmek için bütün meharetini sarfederek boyanmış ve süslenmişti. Gözbebekleri yeşil ve yuvarlakça.. Dudakları ince.. Vücudü sıkı ve toplu idi.

Erkek, ancak yirmi beş yaşında tahmin olunabilirdi. Kestane rengi çekik gözleri, uzun yüzile insana adeta bir tazı hissini veriyordu. Lâkin, geniş omuzları, intizamlı endamı, iri elleri, her tesadüf ettiği kadına:

Yakışıklı bir delikanlı!

Dedirtebilirdi.

Birbirlerine adamakıllı sokulmuşlardı. Eğer orada başkaları bulunmasaydı, yahud daha serbest hareket etmekten çekinmeselerdi, delikanlı, kolunu kadının beline dolamaya, kadın da başını erkeğin omzuna bırakmaya hazırdı. Bununla beraber, kadın arasıra hafif şuhane hareketler yapmaktan geri kalmıyordu. Bazan başını fazla önüne eğerek beyaz ensesini bütün nefasetile meydana çıkarıyor ,bazan dudaklarını genc adamın kulaklarına yaklaştırıp cıvıltılı bir sesle konuşuyordu.

Delikanlı bütün bu gevezeliğe «evet!» «hayır!» gibi tek kelime ile cevab veriyordu.

Bir aralık sustular. Erkek, gözlerini kapayarak kendinden geçer gibi oldu. Kadın, onu sevgi dolu nazarlarla seyrediyordu. Bu bakışlar, uzun bir nutuktan daha manalı idi. Her birinin kendisinde ayrı bir hatırası olan saçtan çeneye kadar, delikanlının yüzünün bütün kısımlarını ayrı ayrı tetkik ediyordu. Belki de hafızasında ilk tesadüflerine, ilk kucaklaşmalarına aid hatıraları canlandırıyordu.

Herhalde bu macera da, diğerleri gibi başlamıştı. Kocası, işleri çok olduğu için İstanbulda kalmış, kadın Bursaya yalnız gelmişti. «Çelik Palas» ta tesadüf ettiği delikanlı önce çok hoşuna gitmişti. İşte o kadar!.. Fakat «Uludağ» a beraber tırmanışlar, terastan mehtabı yanyana seyredişler, musiki dalgaları altında karşı karşıya tahayyüller, ruhu da vücud kadar yekdiğerine intıbak ettiren danslar birbirini takib edince onu aile yuvasına rapteden bağ birden gevşeyivermişti.

Heyhat! Bütün o saadet ve çılgınlık şelâlesinin çağıltılarından, gürültülerinden sonra bu sessiz dönüş ne hazin ve ne acıydı. Kadın, bir an benim kendilerile meşgul olduğumu farketmiş gibi korktu. Âşıkının ellerine sarıldı, erkek gözlerini açmadan sordu:

— Yoksa geldik mi?

Kadın, yüksek sesle cevab vermedi. Kulağına birşeyler fısıldadı. Benden bahsettiğini anladım ve cebimden çıkardığım gazeteyi okur gibi yaparak yüzümü kapamaya mecbur oldum.

***

İstanbula yaklaştığımız zaman saat on bire geliyordu. Genc adam, birdenbire üstüne basan ağırlıktan silkinmiş, ayağa kalkmıştı. Saçlarını taradı. Kravatını sıkıştırdı. Pantalonunun çizgisini düzeltti. Sabırsızlanmaya başladığı belli idi.

Kadın:

— Canım, acelen ne?

Diye surat astı. Erkek:

— Bana göre hava hoş, dedi, ben, seni düşünerek birbirimize rıhtımda değil, burada veda etmemizi münasib görüyorum.

Kadın, tevekkülle başını salladı:

— Hakkın var!

— O halde Allahaısmarladık yavrucuğum, ne zamanlar bana gelebileceğini yazarsın, değil mi?

Makine dairesinden çan seslerile karışık silindir homurtuları aksetti. Kadın sanki bunlar sözlerinin anlaşılmasına mâni olacakmış gibi cevab vermedi ve âşıkının sağ eline uzanan dudaklarından uzun müddet parmaklarını geri çekemedi.

Delikanlı yüzünü zoraki bir hüzünle maskelemeğe çalışıyordu. Bavulunu kaptı. ayaklarını tahtalara sert sert vurarak yürüdü, merdivenden aşağıya indi.

Kadın perişan ve bitkindi. Buna rağmen kocasının karşısına hiç bir şey olmamış gibi tabii bir vaziyette çıkmak için kendini toplamaya gayret ediyordu.

Hali, içime dokundu. Aldattığı adama karşı takınacağı mürai tavırları görüp bu merhametin kine ve garaza dönmemesi için geri kalmayı ve en son çıkmayı tercih ettim. O kadar gecikmiştim ki, azkaldı, yolcu salonunun kapısında taksi bulamıyordum.

Çantalarımı şoförün yanına yerleştirmeğe uğraşırken kulağımın dibinde bir takım gevrek ve sürekli kahkahalar aksedince başımı çevirdim: İki çift erkek ve iki çift kadın kolu vapurdaki mahud delikanlıyı şık bir spor otomobile çekmeğe çalışıyorlardı. Erkekler tam siving tipinde ve kadınlar plâtin saçlı idiler:

— Olmaz, imkânı yok diyorlardı, eşi dostu sofrada bırakıp karşılamaya gelelim de sen bizi atlatmaya kalk!

— Canım, diye cevab veriyordu, on beş gündür İstanbuldan uzak kaldım. Kendi kendime bu akşam dört başı mamur bir eğlenmek istiyorum.. Allahaşkına bırakın benim yakamı!..

Hadiye İCLÂL

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone seraiti { Türkiye için / Hariç için

Senelik 1400 Kr. 2700 Kr.
Altı aylık 750 » 1450 »
Üç aylık 400 » 800 »
Bir aylık 150 » Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin, edilmesin inde edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.